

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Факультет комп'ютерних наук
Кафедра дизайну

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор
Юрій КОТЛЯР

2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТИПОГРАФІКА І ЛЕТТЕРИНГ

Спеціальність В2 / 022 Дизайн
Спеціалізація В2.01 / 022.01 Графічний дизайн
Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Розробник

Завідувач кафедри розробника

Завідувач кафедри спеціальності

Гарант освітньої програми

Декан факультету комп'ютерних наук

Начальник НМВ

Юрій ОДРОБІНСЬКИЙ

Юрій ОДРОБІНСЬКИЙ

Юрій ОДРОБІНСЬКИЙ

Юрій ОДРОБІНСЬКИЙ

Анжела БОЙКО

Євгенія ПОСТИКІНА

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Типографіка і леттеринг	
Галузь знань	В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки» / 02 «Культура і мистецтво».	
Спеціальність	В2 / 022 «Дизайн»	
Спеціалізація	В2.01 / 022.01 «Графічний дизайн»	
Освітня програма	Графічний дизайн і реклама	
Рівень вищої освіти	Бакалавр	
Статус дисципліни	Нормативна	
Курс навчання	2	
Навчальний рік	2025/2026	
Номер(и) семестрів (триместрів):	Денна форма	Заочна форма
	4	
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	6 кредитів / 180 годин	
Структура курсу: – лекції – лабораторні – годин самостійної роботи здобувачів	Денна форма	Заочна форма
	16	
	64	
	100	
Відсоток аудиторного навантаження	44%	
Мова викладання	українська	
Форма проміжного контролю (якщо є)	–	
Форма підсумкового контролю	Іспит	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст дисципліни спрямовано на опанування знаннями та придбання вмінь та навичок у проєктуванні шрифтових композицій з елементами типографіки і леттерингу та розвиток аналітичного мислення за відповідністю змісту тексту та стильових параметрів шрифту. Виконання проєктних завдань спрямовано на фахову адаптацію мислення, формування навичок генерування креативних, евристичних ідей, розвиток творчих здібностей та уявлень, отримання навичок роботи з різноманітними складовими: форма, колір, фактура, тощо, а також на поглиблене усвідомлення принципів і способів їх поєднання. Теоретичні та практичні знання, що отримано під час вивчення курсу, складають комплексну систему, що є основною базою майбутньої професійної діяльності в галузі графічного дизайну.

Мета: формування знань щодо розмаїття шрифтових типографічних композицій, закономірностей написання акцидентних текстів, використовуючи принципи базового та комбінованого виконання, доцільності використання рукописних шрифтів та комп'ютерних гарнітур у рекламній графіці.

Завдання:

- сформувати навички аналізувати властивості елементів літер та змінювати їх відповідно до мети графічної роботи. - виконувати шрифтові написи як за допомогою традиційних матеріалів та технік, так й у електронних технологіях.
- на практиці оволодіти навичками побудови шрифтових композицій за різними видами шрифтів.
- змінювати та урізноманітнювати конструктивні елементи літер, щоб отримувати потрібні образні властивості шрифтових композицій об'єктів графічного дизайну.
- опанувати вміння обирати стиль у процесі розробки шрифтових композицій. Виявляти можливості змін та трансформації шрифтів для застосування в об'єктах графічного дизайну і реклами.
- сформувати усвідомлення про шрифт та інформаційні носії з його застосуванням як про особливий вид графічного мистецтва.
- сформувати уявлення про шрифт як складову образно-знакової системи, принципів класифікації, утворення угруповань. Визначається роль шрифтів у створенні асоціативних характеристик візуальних повідомлень.
- опанувати вміння та навички відтворення характерних особливостей шрифтів, створення шрифтових композицій з варіюванням образними властивостями шрифтів.
- опанувати вміння обирати стиль лєтерингу у процесі розробки шрифтових композицій.
- виявляти можливості змін та трансформації написів для застосування в об'єктах графічного дизайну і реклами.
- сформувати усвідомлення про лєтеринг як одного з особливих видів графічного мистецтва та його вплив і застосування в системі інформаційного простору.
- оволодіти навичками побудови базових і комбінованих шрифтових композицій лєтерингу, використовуючи особливості його стилів написання в типографіці.
- обґрунтовувати доречність змін та пропорцій у вже існуючих видах шрифтів, варіювати їх конструктивні елементи, розраховувати розміри та пропорції їх.
- враховувати фактори психологічного та емоційного впливу шрифтів та шрифтових композицій на споживача.
- надавати аргументоване обґрунтування доречності змін у пропорціях вже існуючих шрифтів.
- створювати шрифтові композиції та плакати.
- розробляти загальний дизайн поліграфічних видань
- підбирати гарнітури відповідно типу видання.

Взаємозв'язки з іншими дисциплінами***Пререквізити:***

базується на якості засвоєння теоретичних положень та практичних навичок з дисциплін «Шрифт», «Композиція та проєктна графіка».

Пореквізити:

є базою для вивчення дисциплін: «Айдентика», «Дизайн упаковки та етикетки», «Дизайн-проєктування» та проходження виробничої практики.

Предмет: сутність процесів формотворення шрифтів і шрифтових гарнітур та використання їх у візуальних комунікаціях у їх найповнішому значенні, як інтегрованого процесу, в якому поєднуються логічно-раціональне мислення і художня творчість.

В результаті вивчення дисципліни здобувач отримує:

Загальні компетентності:

- ЗК 1. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК 4. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК 6. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

- СК 1. Здатність застосовувати сучасні методики проєктування одиничних, комплексних, багатофункціональних об'єктів дизайну.
- СК 15. Здатність майстерно використовувати типографіку як ключовий інструмент візуальної комунікації у друкованих, цифрових та кінетичних проєктах.

Програмні результати навчання:

- ПРН 1. Застосовувати набуті знання і розуміння предметної області та сфери професійної діяльності у практичних ситуаціях.
- ПРН 4. Визначати мету, завдання та етапи проєктування.ПРН5. Розуміти і сумлінно виконувати свою частину роботи в команді; визначати пріоритети професійної діяльності.
- ПРН 6. Усвідомлювати відповідальність за якість виконуваних робіт, забезпечувати виконання завдання на високому професійному рівні.
- ПРН 7. Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти для розроблення художньо-проєктних вирішень.
- ПРН 14. Використовувати у професійній діяльності прояви української ментальності, історичної пам'яті, національної самоідентифікації та творчого самовираження; застосовувати історичний творчий досвід, а також успішні українські та зарубіжні художні практики.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Денна форма:

4 семестр

№	Теми	Лекції	Практичні (лабораторні, півгрупові)	Самостійна робота
1	Адаптація українських літер до писемності різних етносів. Історична реконструкція давніх знаків	4	6	6
2	Етнічна реконструкція знаків індійської та арабської абеток		4	6
3	Реконструкція знаків китайської та японської писемності		4	8
4	Основи леттерингу. Види та принципи написання	6	8	10
5	Комбіновані шрифтові композиції леттерингу		12	14
6	Шрифтовий дизайн. Типографічні знаки. Система типографіки.	6	4	10
7	Розробка форм літер для заголовків.		4	8
8	Цифрові гарнітури за латиницею		4	8
9	Шрифтові композиції графічними редакторами.		4	8
10	Розробка шрифтової декоративної композиції.		4	8
11	Розробка серії шрифтових плакатів		10	14
	Всього за курсом	16	64	100
	Всього годин	180		

4. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1 План лекцій

№	Тема заняття / план	Кількість годин
---	---------------------	--------------------

1.	Лекція 1. Адаптація українських літер до писемності різних етносів. Історична реконструкція давніх знаків. Особливості давніх знаків, реконструкція, писемність і шрифт як історичні форми кодування інформації. Подібні та відмінні властивості шрифту й писемності різних етносів. Особливості реконструкції знаків Трипілья, шумерського клинопису та кельтських рун. Особливості реконструкції знаків індійської та арабської абеток: аналіз знаків орія, тамільське, кашмірське або дейван, куфі квадратний та пластичний, сульс, насх, та'лик, рика. Особливості реконструкції знаків китайської та японської писемності. Аналіз китайських знаків: чжуань, шан-фан-та-чжуань, лі-шу; цао-шу, сун-пай, сін-шу та японських знаків: кана, хірагана, катакана. Ідейно-образні концепції шрифтових композицій із використанням принципів адаптації до українських літер.	4
2.	Лекція 2. Основи леттерингу. Види та принципи написання Леттеринг як форма шрифтової композиції. Види леттерингу. Стил' баунс, написання об'ємних літер, декоративний стил'. Додаткові елементи та їх застосування. Базові лінії та каліграфічні особливості виконання літер кириличної та латинської абетки. Каліграфія літер абетки в стилі баунс. Базові святкові написи. Принципи з'єднання літер та передача характеру написів. Додаткові елементи у написах. Принципи написання об'ємних літер в шрифтових композиціях. Джерела умовного світла та вплив на форму літер. Базові святкові написи із використанням об'ємних окремих та з'єднаних літер. Види та особливості виконання декоративного стилю у написанні шрифтових композицій леттерингу у декоративному стилі. Базові святкові написи із використанням декоративного стилю.	6
3.	Лекція 3. Шрифтовий дизайн. Типографічні знаки. Система типографіки. Вивчення особливостей шрифтового дизайну, типографських знаків. Кларендон та група брускових шрифтів. Декоративні (побудовані та каліграфічні шрифти). Поліграма, як конструктивно-логічна схема побудови літер. Модульна сітка поліграми та її модифікації. Подібності та відмінності побудови різних літер за допомогою поліграми. Базові форми літер для утворення системних ознак шрифту. Значення поліграми для адаптації знаків з різних лінгвістичних груп та способів кодування інформації. Особливості сучасних шрифтових композицій. Засоби формоутворення (техніки традиційні та цифрові).	6

	Можливості передачі змісту або образу певної інформації. Доцільність застосування акцидентних форм. Значення інтервалів: інтерліньяж, трекінг, кернінг. Значення мотиваційних написів. Вибір шрифтової гарнітури за формальними ознаками. Визначення кеглю до формату носія інформації. Психофізіологічний вплив кольору на людину. Відповідність форми літери й кольору. Дія хроматичних й ахроматичних контрастів. Пластика зображень фону й її відповідність стильовій пластичності шрифтових форм. Визначення відповідності хроматичних складових тексту й фону.	
	Всього	16

4.2. План практичних (семінарських, лабораторних, півгрупових) занять

№	№ зан.	К-ть год.	Тема заняття
1.	1	2	Лабораторна робота №1. Набуття навичок з реконструкції і адаптації давніх знакових писемностей. Написання шрифтової композиції на основі адаптації до конструктивних особливостей знаків шумерського клинопису.
2.	2	2	Лабораторна робота №2. Написання шрифтової композиції на основі адаптації до конструктивних особливостей знаків Трипілля.
3	3	2	Лабораторна робота №3. Написання шрифтової композиції на основі адаптації до конструктивних особливостей кельтських рун.
4	4	2	Лабораторна робота №4. Написання шрифтової композиції на основі адаптації до конструктивних особливостей індійської писемності.
5	5	2	Лабораторна робота №5. Написання шрифтової композиції на основі адаптації до конструктивних особливостей арабської писемності.
6	6	2	Лабораторна робота №6. Написання шрифтової композиції на основі адаптації до конструктивних особливостей японської писемності.
7	7	2	Лабораторна робота №7. Написання шрифтової композиції на основі адаптації до конструктивних особливостей китайської писемності.
8	8	2	Лабораторна робота №8. Набуття навичок з написання базових стилів леттерингу: Виконання святкових написів в стилі Баунс.

9	9,10	4	Лабораторна робота №9. Набуття навичок з написання базових стилів леттерингу: Виконання базових святкових написів із використанням об'ємних окремих та з'єднаних літер.
10	11	2	Лабораторна робота №10. Набуття навичок з написання базових стилів леттерингу: Виконання базових святкових написів із використанням декоративного стилю.
11	12,13, 14	6	Лабораторна робота №11. Набуття навичок з написання базових стилів леттерингу: Виконання комбінованої шрифтової композиції леттерингу у графіці.
12	15,16, 17	6	Лабораторна робота №12. Набуття навичок з написання базових стилів леттерингу: Виконання комбінованої шрифтової композиції леттерингу у кольорі
13	18,19	4	Лабораторна робота №13. Набуття навичок з вивчення типографських знаків та ознайомлення з системою типографіки. Створення аналогового альбому журнальних та веб-заголовків різних шрифтових композицій.
14	20	2	Лабораторна робота №14. Створення 10 варіантів заголовків, використовуючи різні гарнітури комп'ютерного набору кирилиці (Статичний і динамічний гротеск)
15	21	2	Лабораторна робота №15. Створення 10 варіантів заголовків, використовуючи різні гарнітури комп'ютерного набору кирилиці (Стара, перехідна і нова антиква)
16	22	2	Лабораторна робота №16. Створення 10 варіантів заголовків, використовуючи різні гарнітури комп'ютерного набору латиниці (Статичний і динамічний гротеск)
17	23	2	Лабораторна робота №17. Створення 10 варіантів заголовків, використовуючи різні гарнітури комп'ютерного набору латиниці (Стара, перехідна і нова антиква)
18	24, 25	4	Лабораторна робота №18. Створення шрифтової типографічної кольорової композиції з літер кирилиці на основі запропонованої теми у графічному редакторі
19	26,27	4	Лабораторна робота №19. Створення декоративної шрифтової композиції (рекламне гасло) за вибраною темою у графічному редакторі.
20	29,29, 30,31, 32	10	Лабораторна робота №20. Створення серії шрифтових рекламних композицій за вибраною темою у графічному редакторі.

4.3. Завдання для самостійної роботи:

Самостійна робота здобувачів освіти з освітньої компоненти «Типографіка і леттеринг» направлена на виконання та доопрацювання поточних робіт в поза аудиторний час.

4.4. Забезпечення освітнього процесу

Півгрупові заняття проводяться в художній лабораторії, для виконання творчих аудиторних завдань; проходження тестування (поточний, рубіжний, підсумковий контроль). Лабораторія має бути оснащена проектором та персональним комп'ютером з підключенням до Інтернет для візуального супроводження, демонстрації презентацій, комунікації та опитувань.

5. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Іспит

У кінці семестру передбачений іспит, що проводиться у формі тестування та виконання практичної роботи. Тест складається з 30 питань, в яких по 3 варіанти відповіді (0,5 балів за кожну правильну відповідь) – **15** балів.

Практична робота:: розробка шрифтової типографічної композиції рекламного гасла за патріотичною темою. (електронна версія, графічний редактор за вибором здобувача) – **25** балів.

Максимальна оцінка **40** балів

Перелік питань, що виносяться на іспит:

1. Типографіка та шрифтовий дизайн.
2. Система вимірювання шрифту.
3. Типографська система мір.
4. Основні одиниці типографської системи мір.
5. Групи стандартних шрифтів.
6. Гарнітура шрифту.
7. Види накреслення шрифту.
8. Одиниці вимірювання формат полоси набору.
9. В яких одиницях вимірюється кегль, інтерліньяж?
10. Використання шрифтів за кеглем «цицера», «боргес», «петіт», «нонпарель».
11. Використання шрифтів за кеглем: «бриліант», «діамант», «перл», «мінйон».
12. Використання шрифтів за кеглем: «мітель», «терція», «текст».
13. Що таке «пункт»?
14. Що таке «квадрат»?
15. Які шрифти входять до групи стандартних?
16. Зручність читання шрифту.

17. Характеристики гротескних шрифтів.
18. Характерні ознаки рубленого шрифту.
19. Основні ознаки шрифту.
20. Що таке кернінг?
21. Що таке трекінг?
22. Що таке «полуапрош»?
23. Що таке «графема»?
24. Система орієнтування у типографіці.
25. Шпація (кругла шпація, полу кругла шпація, тонка шпація)» в поліграфії
26. Що таке поліграфія?
27. Відомі аркушеві формати для друку книжкових видань
28. Кегль «Міттель» - скільки пунктів?
29. Кегль «Терція» - скільки пунктів?
30. Кегль «Текст» - скільки пунктів?
31. Кегль «Цицero» - скільки пунктів?
32. Чи є у програмах фірми Adobe визначення шпації?
33. Скільки міліметрів дорівнює 1 пункт Дідо?
34. Скільки пунктів Дідо складають 1 цицero?
35. В яких типографських одиницях вимірювання виражаються розміри колоно, полос, сторінок?
36. Чому дорівнює 1 піка?
37. Види читання тексту.
38. Зручність читання.
39. Помітність тексту.
40. Розрізняння й помітність тексту.
41. Ознаки групи шрифтів «Антиква».
42. Ознаки групи шрифтів «Брусковий».
43. Характерні ознаки групи шрифтів «Стрічкова антиква».
44. Характерні ознаки групи шрифтів «Акцидентний».
45. На які види підрозділяються акцидентні шрифти?
46. «Дуктальний шрифт».
47. Які стилі латиниці відомі вам?
48. Які стилі кирилиці відомі вам?
49. Що таке «Гліптальний шрифт»?
50. Відомі в Україні шрифтовики-дизайнери-каліграфи.
51. Які види шрифтів доцільно використовувати у декоративних святкових композиціях?
52. «Дигітальні шрифти».
53. Декоративні буквиці та ініціали.
54. Обкладинка книжки.
55. Шрифтовий плакат.
56. Колір у типографіці.
57. Принцип поєднання шрифту та ілюстративного фону.
58. Акцидентний шрифт.

59. За якими принципами потрібно обирати шрифти написів книг, рекламних плакатів, афіш, назв книг на обгортках?
60. Доцільна кількість шрифтових гарнітур в оформленні обкладинки книжки
61. Георгій Якутович: оформлення твору І.Франка «Захар Беркут»
62. Особливості реконструкції знаків Трипілля
63. Особливості реконструкції шумерського клинопису
64. Особливості реконструкції кельтських рун.
65. Особливості давньої та сучасної індійської писемності
66. Особливості давньої та сучасної арабської писемності
67. Аналіз китайських знаків: чжуань, шан-фан-та-чжуань, лі-шу; цао-шу, сун-пай, сін-шу.
68. Аналіз японських знаків: кана, хірагана, катакана.
69. Принципи виконання шрифтової адаптації.
70. Шрифт «Рутенія».
71. Український типограф Олексій Чекаль.
72. Кларендон та група брускових шрифтів.
73. Декоративні шрифти.
74. Поліграма, як конструктивно-логічна схема побудові літер.
75. Значення поліграми для адаптації знаків з різних лінгвістичних груп та способів кодування інформації.
76. Леттеринг як форма шрифтової композиції.
77. Види леттерингу.
78. Стилль Баунс.
79. Написання об'ємних літер.
80. Комбінований леттеринг.
81. Каліграфічний стрічковий напис
82. Рублені написи
83. Контурний напис
84. Об'ємний напис
85. Декоративний леттеринг
86. Додаткові елементи та їх застосування.
87. Базові лінії леттерингу
88. Принципи з'єднання літер
89. Передача характеру написів.
90. Додаткові елементи у написах
91. Джерела умовного світла
92. Афоризм як емоційна складова
93. Особливості виділення наголосів та акцентів у леттерингу
94. Шрифти для реклами на білбордах.

«0» варіант залікового питання з тесту

Які основні одиниці типографської системи мір відомі вам?

А Пункт. Квадрат.

В Сантиметр, міліметр.

С Дюйм, ярд.

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

№	Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість балів
1	Лабораторна робота №1	3
2	Лабораторна робота №2	3
3	Лабораторна робота №3	3
4	Лабораторна робота №4	3
5	Лабораторна робота №5	3
6	Лабораторна робота №6	3
7	Лабораторна робота №7	3
8	Лабораторна робота №8	3
9	Лабораторна робота №9	3
10	Лабораторна робота №10	3
11	Лабораторна робота №11	3
12	Лабораторна робота №12	3
13	Лабораторна робота №13	3
14	Лабораторна робота №14	3
15	Лабораторна робота №15	3
16	Лабораторна робота №16	3
17	Лабораторна робота №17	3
18	Лабораторна робота №18	3
19	Лабораторна робота №19	3
20	Лабораторна робота №20	3
21	Іспит	40
	Всього	100

6.1. Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів на лабораторних заняттях

Навчальна дисципліна «Типографіка і леттеринг» передбачає переважно індивідуальну роботу. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин навчання може відбуватись в дистанційному (он-лайн) режимі за погодженням із керівником курсу, з презентуванням виконаних завдань під час консультації викладача.

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.

Ліквідація заборгованості відбувається протягом 1 тижня після встановленого терміну. Завдання, які не виконані у встановлений термін, оцінюються викладачем в межах 50% звичайної оцінки.

Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності: при використанні Інтернет-ресурсів та інших джерел інформації здобувач повинен вказати джерело, використане під час виконання завдання.

У разі виявлення факту плагіату здобувач отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати завдання.

Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Якісними критеріями оцінювання роботи здобувача на лабораторному занятті є:

1. Повнота виконання завдання: елементарна, фрагментарна, неповна, повна.
2. Рівень самостійності здобувача: під керівництвом викладача, консультація викладача, самостійно.
3. Рівень навчально-пізнавальної діяльності: репродуктивний, алгоритмічний, продуктивний, творчий.

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
<i>3 бали</i>	Робота виконана на високому художньому та технологічному рівні у повному обсязі, здобувач демонструє високий рівень застосування теоретичних знань на практиці.
<i>2,5 балів</i>	Робота виконана на високому художньому рівні у повному обсязі, але із незначними неточностями.
<i>2 бали</i>	Робота виконана у повному обсязі, однак здобувач звертався за консультаціями до викладача, є наявні неточності у виконанні.
<i>1,5 бали</i>	Здобувач виконав більшу частину поставлених в лабораторній роботі завдань, потребував допомоги викладача, при поясненні результатів не здатний до глибокого і всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускає істотні неточності та помилки. Графічна частина представлених робіт виконана на задовільному рівні.
<i>1 бал</i>	Оцінюється робота здобувача, який не володіє навчальним матеріалом, фрагментарно, поверхово розкриває послідовність практичних завдань.
<i>0 балів</i>	Здобувач не в змозі виконати завдання лабораторної роботи.

6.2. Критерії оцінювання самостійної роботи

Якісними критеріями оцінювання самостійних завдань здобувача є:

1. самостійність виконання завдання;
2. правильність, точність, оптимальність реалізації поставленого завдання;
3. завершеність завдання;

4. вміння захищати результати виконаного завдання.

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
<i>3 бали</i>	Оцінюється робота здобувача, який виконав самостійну роботу, на високому художньому та технологічному рівні у повному обсязі, здобувач демонструє високий рівень застосування теоретичних знань на практиці.
<i>2,5 балів</i>	Оцінюється робота здобувача, який виконав самостійну роботу, на доброму художньому рівні у повному обсязі, але із незначними неточностями.
<i>2 бали</i>	Оцінюється робота здобувача, який виконав самостійну роботу на достатньому рівні із значною кількістю недоліків і помилок.
<i>1 бал</i>	Оцінюється робота здобувача, який частково виконав самостійну роботу із значними художніми помилками, неточностями та недоліками на задовільному рівні.
<i>0 балів</i>	Здобувач не в змозі виконати завдання самостійної роботи.

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти на іспит

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
<i>23-25 балів</i>	Творча робота здобувача демонструє глибокий синтез змісту та шрифтової форми: обране патріотичне гасло реалізоване через унікальну типографічну концепцію з бездоганною візуальною ієрархією. Технічно: ідеально налаштовані кернінг та інтерліньяж; шрифтові пари підібрані майстерно, що підсилює емоційний вплив тексту. Композиція динамічна, цілісна та відповідає законам рекламної графіки.
<i>20-22 балів</i>	Представлений проєкт виявляє високу технічну вправність та розуміння специфіки типографіки: гасло легко зчитується, патріотична ідея передана чітко та естетично. Графічно: акценти в тексті розставлені правильно, хоча присутні незначні оптичні похибки у збалансованості шрифтових мас. Продемонстровано професійну роботу з кольором та простором аркуша.
<i>16-19 бал</i>	Практичне завдання виконано на достатньому рівні, проте візуальній структурі бракує виразності: ідея гасла зрозуміла, але шрифтова композиція виглядає дещо статичною або перевантаженою зайвими декоративними елементами. Технічно: наявні помилки у побудові ієрархії або використано занадто багато різних гарнітур, що шкодить цілісності.
<i>12-15 балів</i>	Робота свідчить про спрощене сприйняття типографічних законів та патріотичної тематики: гасло оформлене формально, без пошуку цікавого ритму чи художньої трансформації літер. Графічно: відсутня чітка структура; шрифт і фон не взаємодіють, створюючи хаотичне

	враження. Помітні суттєві помилки: погана читабельність тексту через невдалий контраст або тісну розрядку.
9-11 балів	Екзаменаційний результат містить критичні недоліки в побудові текстової ієрархії та стилістиці: обраний шрифт суперечить патріотичній темі або рекламному характеру завдання. Технічно: грубі порушення анатомії літер (неприпустимі деформації), відсутність логіки в оформленні гасла.
0-8 балів	Проект не відповідає встановленим вимогам: типографічна композиція не була розроблена, або використано готовий шаблон. Здобувач вищої освіти не з'явився на іспит або не надав результати практичної роботи для оцінювання.

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Графіка української мови. Рутенія / Аліна фон Ерцен-Глерон, Анжеліка Корнієнко, Василь Чебанік. – К.: АДЕФ-Україна, 2024. – 192 с., іл.
2. Корнюков Ю.К. Комунікативна функція синтезу типографіки і фотографії в графічному дизайні // Інформаційні комунікації в культурі та мистецтві : матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конференції, (Миколаїв, 8 квітня 2021 р.) / [редкол. : Н. В. Федотова (гол. ред.) та ін.]. – Миколаїв : ВП «МФ КНУКіМ», 2021. – С.140-143
3. Куленко М. Я. Графічний дизайн: мистецтво шрифту. Книга 2 : навчальний посібник / За ред.. проф. Є. А. Антоновича. – К. : Альтерпрес, 2015. – 156 с., іл.
4. Мітченко В. Каліграфія. Взаємовпливи шрифтів: теорія і практика; кирилиця і латиниця; історія і сучасність / В. Мітченко. – К. : Laugus, 2018. – 288 с.
5. Одробінський Ю.В. Білецька Д.О. Лігатура в сучасній типографіці //XXVIII Всеукраїнська щорічна науково-практична конференція «Могилянські читання – 2025 : досвід та тенденції розвитку суспільства в Україні: глобальний, національний та регіональний аспекти. Дизайн : XXVII Всеукр. наук.-практ. конф. : 10–14 листоп. 2025 р., м. Миколаїв : тези / М-во освіти і науки України ; ЧНУ ім. Петра Могили. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2025. С. 20-24.
6. Одробінський Ю.В. Особливості використання акцидентних шрифтів в дизайні плакатів // VII Міжнародна науково-практична конференція «Стан та перспективи розвитку культурологічної науки»: збірник тез доповідей VII Міжнародної науково-практичної конференції, (17 листопада 2021 р.) / [редкол.: В. Л. Мозговий (гол. ред.) та ін.]. – Миколаїв : ВП «МФ КНУКіМ», 2021. – С. 101-104.
7. Палійчук О. Методика навчання каліграфічного письма: навчальний посібник / О. Палійчук. – Вид. 2-ге. – Чернівці: Букрек, 2015. – 344 с.
8. [Calligraphy for Beginners – Learn How to Do Calligraphy](#). – Your Calligraphy Tutor, 2015. – 52 p.

9. Dean Peggy. [The Ultimate Brush Lettering Guide: A Complete Step-By-Step Creative Workbook](#) / Peggy Dean. – New York : WatsonGuptill, 2018. – 138 p.
10. Edmonds Lucy. [Modern Calligraphy: A Step-by-Step Guide to Mastering the Art of Creativity](#) / Lucy Edmonds. – London : Orion Publishing Group Ltd, 2017. – 114 p.
11. Ferraro Cari. [The Complete Book of Calligraphy & Lettering: A Comprehensive Guide to More Than 100 Traditional Calligraphy and Hand-Lettering Techniques](#) / Cari Ferraro, Eugene Metcalf, Arthur Newhall, John Stevens. – Minneapolis : Quarto Publishing Group USA Inc., 2018. – 239 p.
12. Richardson Sarah. [Copperplate Calligraphy From a to Z: A Step-By-Step Workbook for Mastering Elegant, Pointed-Pen Lettering](#) / Sarah Richardson. – Ulysses Press, 2018. – 150 p.
13. Sullivan Jane. Calligraphy: A Comprehensive Guide to Beautiful Lettering / Jane Sullivan. – Peter Pauper Press, Inc., 2016. – 225 p.
14. Sy Abbey. [Hand Lettering A to Z: A World of Creative Ideas for Drawing and Designing Alphabets](#) / Abbey Sy. – Quarto Publishing Group USA Inc., 2017. – 129 p.
15. Sy Abbey. [The Complete Photo Guide to Hand Lettering and Calligraphy: The Essential Reference for Novice and Expert Letterers and Calligraphers](#) / Abbey Sy. – Minneapolis : Quarto Publishing Group USA Inc., 2018. – 405 p.
16. Wagner Jen. [Happy Hand Lettering: Simple Calligraphy Techniques to Bring Your Words to Life](#) / Jen Wagner. – Blue Ash : North Light Books, 2017. – 325 p.